

Dyrektywa azotanowa po raz trzeci

Obowiązki rolników na Obszarach Szczególnie Narazonych (OSN).

Dyrektywa azotanowa dotyczy rolników, których działki położone są na Obszarach Szczególnie Narazonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych i obliguje wszystkich prowadzących działalność rolniczą na tych terenach do gospodarowania zgodnie z zapisami w Programie działań.
Pamiętać należy, że Program działań obowiązujący na OSN stanowi uzupełnienie przepisów ogólnie obowiązujących w całym kraju.

Obowiązki osób prowadzących działalność rolniczą na OSN:

Prowadzący działalność rolniczą na OSN zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych, a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę).
Dokumentację należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

OKRESY NAWOŻENIA

Ogólne zasady stosowania nawozów określone zostały w § 2 ust. 4 rozporządzenia MRiRW z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz.U. Nr 80, poz. 479 z późn. zm.);

Ponadto na OSN:

- od dnia wejścia w życie Programu nawożenie, stosuje się w okresach i w warunkach, gdy nie ma zagrożenia, że zawarte w nich składniki mineralne (szczególnie związki azotu) będą wymywane do wód gruntowych lub zmywane do wód powierzchniowych powodując ich zanieczyszczenie,
- określone poniżej terminy stosowania nawozów obowiązują od 1 marca 2013 roku:

Rodzaj gruntów	Nawozy naturalne		Nawozy organiczne	Nawozy azotowe mineralne
	stałe	płynne		
Grunty orne	1 marca - 15 listopada			
Uprawy wieloletnie				1 marca-15 listopada*
Łąki trwałe	1 marca - 30 listopada			
Pastwiska trwałe	1 marca - 15 kwietnia i 15 października-30 listopada	1 marca -15 sierpnia		1 marca-15 sierpnia
Użytkowanie zmienne (kośno-pastwiskowe) i wypas kwaterowy		do 85 kg N/ha/rok bezpośrednio po pokosie/wypasie, ale nie później niż do dnia 15 sierpnia		
Gleby nieuprawiane w tym ugory	Nie stosuje się nawożenia przez cały rok			
	* Uwaga: termin 15 listopada nie dotyczy producentów buraków, kukurydzy, którzy zawarli umowę kontraktacyjną na dostawę buraków i kukurydzy po dniu 15 listopada. Dla nich jesienny termin graniczny stosowania nawozów azotowych mineralnych oblicza się dodając 14 dni do terminu dostawy produktów rolnych objętych umową kontraktacyjną, jednak nie później niż po zakończeniu okresu wegetacyjnego w danym regionie.			

WARUNKI PRZECHOWYWANIA NAWOZÓW NATURALNYCH ORAZ POSTĘPOWANIE Z ODCIEKAMI

Ogólne zasady przechowywania nawozów naturalnych regulują przepisy:

- art. 25 Ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.);
- § 6, § 28, § 29, § 35 i § 48 rozporządzenia MRiGŻ z dnia 7.10.1997 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 132, poz. 877 z późn. zm).

Ponadto na OSN

➤ od dnia wejścia w życie Programu działań:

- płynne nawozy naturalne należy przechowywać w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód,
- pasze soczyste przechowuje się na zabezpieczonym gruncie, w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód, w szczególności w silosach, na płytach lub na podkładzie z folii i sieczki oraz pod przykryciem foliowym,
- kiszonki składa się w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych oraz źródeł i ujęć wody.

➤ od dnia 1 marca 2013 r.:

- obornik należy przechowywać w sposób zabezpieczający przed przenikaniem odcieków do wód lub do gruntu, lub w przypadku utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce, w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu, za wyjątkiem sytuacji dopuszczającej: złożenia obornika na przyzmi bezpośrednio na gruncie w okresie od 1 marca do 31 października, jednak nie dłużej niż przez 12 tygodni, przy zachowaniu poniższych wymagań:

- przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, na terenie niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych,
- w przypadku potrzeby ponownego złożenia obornika na przyzmi w kolejnym sezonie wegetacyjnym, przyzmy muszą być lokalizowane w innym miejscu,
- lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika, w danym roku na danej działce, zaznaczyć należy na mapie lub szkicu działki, dokumenty te przechowuje się przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu,
- jeśli w gospodarstwie znajduje się nadmierna ilość nawozów naturalnych w stosunku do rzeczywistej pojemności ich przechowywania, należy udokumentować, że nawozy usuwane są w sposób nieszkodliwy dla środowiska (znalezienie odbiorcy i zawarcie umowy zbytu),
- nawozy naturalne przechowuje się w odległości większej niż 20 m od studni, od linii brzegu cieków i zbiorników wodnych, jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej,

➤ wymogi, które będą obowiązywać w chwili zakończenia Programu działań:

- należy zapewnić pojemność zbiorników do przechowywania gnojówki i gnojowicy, przez okres, w którym rolnicze ich wykorzystanie nie jest możliwe, odpowiadającą co najmniej 6 miesięcznej produkcji tych nawozów,
- należy zapewnić możliwość gromadzenia i przechowywania obornika przez okres, kiedy nie jest on rolniczo wykorzystywany, jednak nie krócej niż przez 6 miesięcy, (*sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych podany jest w Załączniku nr 3 do Programu działań*).

Prowadzący działalność rolniczą na OSN jest zobowiązany do dostosowania powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych do wymogów, o których mowa powyżej w terminie do końca okresu obowiązywania Programu.

ZASADY NAWOŻENIA PÓL NA TERENIE O DUŻYM NACHYLENIU

Ogólne zasady stosowania nawozów, rolniczego wykorzystania komunalnych osadów ściekowych oraz ścieków na terenie o dużym nachyleniu określają przepisy:

- art. 44 ust.4 pkt. 4 ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. ,
- art. 20, ust. 1 pkt 2a Ustawy o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 r.,
- art. 43 ust. 6 pkt 7 Ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz.1243 z późn. zm.),
- załącznik nr 8 część A pkt 3 i 4 rozporządzenia MŚ z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.).

➤ Ponadto na OSN obowiązują od 1 marca 2013 r.:

- w przypadku działek o nachyleniu powyżej 10% zabiegi uprawowe należy wykonywać w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, o ile pozwala na to usytuowanie i powierzchnia działki,
- orkę należy wykonywać odkładając skiby w górę stoku.

OGRANICZENIA NAWOŻENIA NA GLEBACH PODMOKŁYCH, ZALANYCH, ZAMARZNIĘTYCH LUB POKRYTYCH ŚNIEGIEM

Ogólne zasady nawożenia określone zostały w przepisach:

- art. 44 ust. 4 pkt 1 i 3 ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r.,
- art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 r.,
- art. 43 ust. 6 pkt. 4, 5, 6 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r.
- § 3 ust. 5 rozporządzenia MRiRW z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

➤ Ponadto na OSN obowiązują od 1 marca 2013 r.:

- nawozy stosuje się oraz rolniczo wykorzystuje ścieki na glebach nie zamrzniętych powierzchniowo,
- zapis ten nie dotyczy pierwszej wiosennej dawki nawozów azotowych na uprawach roślin ozimych na glebach zamrzniętych powierzchniowo (nocne przymrozki i odwilże w dzień), jeżeli uzasadniają to względy agrotechniczne.

NAWOŻENIE W POBLIŻU CIEKÓW

Ogólne zasady stosowania nawozów i komunalnych osadów ściekowych określone zostały w przepisach:

- art. 43 ust. 6 pkt 2, 3 i 10 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r.,
- § 3 ust. 4, 4a, 4b rozporządzenia MRiRW z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu

stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

➤ Ponadto na OSN od 1 marca 2013 r.:

- rozsiewacze nawozów i opryskiwacze myje się oraz wodę z ich mycia rozlewa w odległości większej niż 20 m od brzegu zbiorników oraz cieków wodnych,
- wodopoje lokalizuje się poza zbiornikami i ciekami wodnymi.

DAWKI I SPOSOBY NAWOŻENIA

Ogólne warunki nawożenia określone są przepisami:

- art. 3 ust. 3 i 4, art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 1,2 i 6, art. 20 ust.1 pkt 2b ustawy o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 r.,
- § 2 ust. 1 i 3, § 3 ust. 1,2 i 3 rozporządzenia MRiRW z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania,
- art. 43 ust. 2, 3, 4 i 4a oraz ust. 6 pkt 1, 8, 9, 11-14 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r.,
- § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 137, poz. 924),
- § 12, § 14 i § 15 pkt 1 i załącznik nr 8 część A 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

➤ Ponadto na OSN od 1 marca 2013 r.:

- w związku z tym, że ilość zastosowanych w ciągu roku nawozów naturalnych w każdym gospodarstwie (zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu) nie może przekroczyć dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, do obliczenia zawartości azotu w nawozach wyprodukowanych w gospodarstwie przez poszczególne rodzaje zwierząt, w zależności od systemu utrzymania, stosuje się przepisy Załącznika nr 4 do Programu,
- ilość dostępnego dla roślin azotu zawartego w nawozach naturalnych ustala się wg zawartości w nich tzw. azotu działającego, który wylicza się w oparciu o równoważnik nawozowy określony w Załączniku nr 6 do Programu,
- jeżeli w gospodarstwie ilość produkowanych nawozów naturalnych przekracza możliwości ich zastosowania na użytkach rolnych danego gospodarstwa, tak aby nie przekroczyć dopuszczalnej rocznej dawki 170 kg N w czystym składniku na 1 ha UR należy znaleźć odbiorcę tych nadwyżek,
- prowadzący działalność rolniczą na OSN, gospodarujący na powierzchni **do 100 ha** użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub użytkowaniu wieczystym) stosują dawki **nie przekraczające maksymalnych dawek nawożenia azotem** dla upraw w plonie głównym, o których mowa w Załączniku nr 5 do Programu (załącznik do artykułu),
- prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni **powyżej 100 ha** użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub użytkowaniu wieczystym) zobowiązani są do opracowania **co roku planu nawożenia**. Na potrzeby opracowania planu nawożenia sporządza się bilans azotu wykonywany metodą „na powierzchni pola”. Po sporządzeniu bilansu składników, należy opracować plan nawożenia, w którym dokonuje się prawidłowego rozdziału składników nawozowych pod poszczególne rośliny płodozmianu, przy uwzględnieniu ich zapotrzebowania na azot oraz zasobność gleb w azot. Plan

nawożenia należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu,

W gospodarstwach zobowiązanych do sporządzania planu nawożenia, nie można stosować wyższych dawek nawożenia niż dawki wynikające z planu nawożenia, nawet, jeżeli dawki określone w Załączniku nr 5 do Programu są wyższe.

Ewa Grzyś